

Het succes van de kalveropfok van Den Eelder

'Geheim schuilt in biest en huisvesting'

De kalveren krijgen nog weleens te weinig aandacht op het melkveebedrijf. Zo is een uitval van 10 tot 12 procent (landelijk gemiddelde, exclusief doodgeboren) hoog te noemen. Ook komen diarree en longaandoeningen veel voor. Op melkveebedrijf Den Eelder in Well is de kalveropfok grondig verbeterd. Diarree en longproblemen doen zich hier bijna niet meer voor.

GEESJE ROTGERS

De kalveren blijken in de praktijk geregeld zorgenkindjes. Met name darmstoornissen en longproblemen zorgen voor veel uitval. Toch moeten er ook succesverhalen te vinden zijn, zo meende de redactie. Via kalverdeskundige Hans Wansink van kalvermelkproducent Sloten (Sprayfo) kwam de redactie in contact met het bedrijf van Ernst van der Schans in Well (Gld.). Op zijn bedrijf Den Eelder wordt de melk verwerkt tot boerderijzuivelproducten als: yoghurt, karnemelk, vla en boter. "Omdat wij de melk zelf verwerken, is het erg belangrijk dat de kwaliteit ervan goed is." Dat betekent dat er veel aandacht is voor de diergezondheid. De basis van een gezonde veestapel ligt bij de opfok van de kalveren. Het bedrijf telt momenteel zo'n 475 melk- en kalfkoeien. Jaarlijks worden 150 tot 170 vaarskalveren opgefokt. Er worden geen dieren aangekocht.

Koud en guur

Het is een ijzig koude dag met temperaturen net onder het vriespunt als de redactie het bedrijf bezoekt. Het eerste wat opvalt, is dat de kalveren er fleurig en vooral

schoon bij liggen in de grote open frontstal. Niet alleen de dieren, maar ook het stro op de bodem is opvallend schoon.

"Diarreeproblemen kennen we hier bijna niet meer", bevestigt bedrijfsleider Johan van Herpen. Hij is op Den Eelder verantwoordelijk voor de kalveropfok. Van Herpen vertelt dat er de afgelopen jaren veel aandacht is besteed aan het verbeteren van de jongveeopfok. "Aanvankelijk waren de eenlingboxjes voor de pasgeboren kalveren gesitueerd in de stal waar ook de zieke koeien waren gehuisvest. Dat was een verre van ideale situatie. Die koeien hoestten de kalveren letterlijk ziek", aldus Van Herpen. Tegenwoordig worden de kalveren apart gehuisvest van de koeien.

Kalveren 0 tot 10 dagen

In een betonnen sleufsilos zijn de kalveriglo's neergezet. De betonwanden van de silo bieden beschutting tegen de wind. Of het nu niet te koud is in zo'n iglo? "Ga er maar eens inzitten", antwoordt Hans Wansink. Zo gezegd, zo gedaan. Het klimaat in de iglo is inderdaad een flink stuk behaaglijker dan buiten. Bovendien is er geen wind of tocht voelbaar. Kou en tocht zijn immers funest voor jonge kalveren. Een paar dingen vallen op: de iglo's staan in twee groepen. Vooraan staan de iglo's met de kalveren die het bedrijf zullen verlaten, met name de stiertjes. Vervolgens is

er een ruimte van enkele meters vrijgelaten, dan kom je bij de iglo's voor de vaarskalveren. "De veehandelaar komt zo niet op het terrein van de dieren die worden aangehouden", zegt Van Herpen. Van Herpen streeft naar tien iglo's per honderd melkkoeien. Daardoor kunnen pieken in het afkalven gemakkelijk worden opgevangen, en de iglo's kennen dan bovendien een korte leegstand. Leegstand is gunstig om besmettingen te doorbreken; ziektekiemen overleven dan minder gemakkelijk. Op dit bedrijf bedraagt de leegstand veertien dagen. "Een maand zou ideaal zijn", zegt Wansink.

Kalveropfok Den Eelder

FOTO: GEESJE ROTGERS

Op het melkveebedrijf Den Eelder in het Gelderse Well (nabij Zaltbommel) zijn zo'n 475 melk- en kalfkoeien aanwezig. Jaarlijks zorgen zij voor 150 tot 170 vaarskalveren die op het bedrijf worden opgefokt. In de afgelopen jaren is veel aandacht besteed aan de kalverhuisvesting. Dit leidde onder meer tot de aanschaf van iglo's en de bouw van een nieuwe jongveestal (zie foto).

Vooraan de iglo's met de stiertjes, daarachter de iglo's met de vaarsen en op de achtergrond ziet u de nieuwe jongveestal (10 tot 130 dagen).

FOTO: GEESJE ROTGERS

Naast de huisvesting van de jongste kalveren is er nog een hele grote succesfactor. Van Herpen: "Binnen een uur na de geboorte krijgt ieder kalf 4 liter biest." Die voortvarendheid is niet alleen van belang om het kalf vanaf het eerste uur te beschermen tegen ziekten, maar ook omdat de opname van de antistoffen door de darmen met het uur afneemt. Bovendien krijgt het kalf zo veel energie binnen, eerst om warm te blijven, maar ook om te groeien. Na ongeveer 24 uur zijn de kalverdarmen niet meer in staat om die antistoffen door te laten. Het is dus heel belangrijk dat het kalf zo snel mogelijk veel drinkt. Wanneer het niet lukt om de biest in het kalf te krijgen, valt het ingeven met de sonde te overwegen. "Sinds wij standaard zo snel, zo veel biest geven, komen darmproblemen (diarree) bijna niet meer voor", zegt Van Herpen. En als er onverhoopt toch diarree voorkomt, helpt het nog weleens om de melk aan te zuren met citroenzuur. Ook de stierkalveren krijgen alle aandacht op het bedrijf. "Als het kalf wat zwaarder afgeleverd kan worden en mooi toont, levert dat meer geld op."

Opfok van 10 tot 130 dagen

In maart 2010 werd een nieuwe jongveestal in gebruik genomen. Sindsdien zijn ook longproblemen verleden tijd. De nieu-

wel stal is aan de voorkant volledig open. De stal is zo gesitueerd en gevormd dat de koude wind niet op de kalveren kan 'vallen'. En in de zomer vangt de dakisolatie de hitte weg.

De stal is opgedeeld in acht strohokken. In ieder hok is plaats voor twaalf à dertien kalveren. De hokken zijn door muren van elkaar gescheiden, waardoor de kalveren niet met elkaar in contact kunnen komen. De voorste vier hokken zijn voor de jongste dieren en voorzien van een drinkautomaat. Om de jongste groepen met dit koude weer iets meer beschutting te geven, is een groepssilo in het hok gezet.

"Wij werken bijna een jaar met deze stal en hebben geen kalveren meer hoeven behandelen tegen longontsteking. Verder hebben wij bij de drinkautomaten medicijndoseerders aangeschaft, en ook die liggen nog ongebruikt in de kast", vertelt Van Herpen. Wansink noemt het frisse, tochtvrije stalklimaat en de gescheiden leeftijdsgroepen de belangrijkste succesfactoren voor de gezondheid van de wat oudere kalveren. De groepen kalveren blijven een lange periode bij elkaar en worden dan niet gemengd met oudere of jongere dieren.

Als de kalveren 130 dagen oud zijn, verhuizen ze naar de stal voor het oudere jongvee.

Grote stappen

Volgens kalveropfokdeskundige Hans Wansink zijn op dit bedrijf grote stappen gemaakt in de diergezondheid van de kalveren. In feite gaat het dan om drie dingen:

1. Standaard 4 liter biest binnen één uur na de geboorte;
2. De jongste kalveren zijn bij de koeien vandaan gehaald (gehuisvest in iglo's).
3. Het oudere jongvee wordt in leeftijdsgroepen gehouden, in gescheiden afdelingen die regelmatig helemaal leegkomen.

Van Herpen geeft aan dat een groter bedrijf gemakkelijker leeftijdsgroepen kan vormen. Op een bedrijf met een gemiddelde omvang is het veel lastiger om aparte afdelingen te maken en die regelmatig helemaal leeg te laten komen.

Volgens Wansink is een gezond kalf de basis van een gezond bedrijf. "Als het in het begin niet helemaal vlekkeloos verloopt, dan heeft dat zijn weerslag op het latere functioneren van de koe. Een koe die zich in het begin niet optimaal heeft ontwikkeld, heeft minder weerstand en is vatbaarder voor ziekten."

Van Herpen is het daarmee eens.

"Het werkt veel plezieriger als het overall op het bedrijf goed loopt." 🌱

Vanuit de behaaglijke kalveriglo, v.l.n.r.: Johan van Herpen, Karin Bekkers (adviseur Boerenbond Deurne) en Hans Wansink.

De nieuwe jongveestal telt acht strohokken. Een groepssilo in het hok beschermt de jongste kalveren tegen de kou.

